

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку
С.М. Кваша
« 16 » 06 2021 р.

РОЗІЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні вченої ради
економічного факультету
протокол №9 від «15» червня 2021 р.
Декан економічного факультету
д.е.н., професор А.Д. Діброва

на засіданні кафедри банківської справи
та страхування
протокол №13 від «02» червня 2021 р.
Завідувач кафедри банківської справи
та страхування
д.е.н., професор Худолій Л.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВІ РИНКИ ТА ІНСТИТУТИ

(загальна навчальна дисципліна)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітньо-наукова програма Фінанси, банківська справа та страхування
Гарант ОНІ: д.е.н., проф. Давиденко П.М.
Розробники: зав.кафедрою банківської справи та страхування,
д.е.н. проф. Худолій Ллобля Михайлівна
(посада, науковий ступінь, вчене звання)
доцент кафедри банківської справи та страхування,
к.с.н., доц. Костюк Вікторія Анатоліївна
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Фінансові ринки та інститути

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь			
Галузь знань	07 Управління та адміністрування		
Освітньо-науковий рівень	Третій		
Освітній ступінь	Доктор філософії		
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування		
Освітньо-наукова програма	Фінанси, банківська справа та страхування		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	вибіркова (за вибором здобувача)		
Загальна кількість годин	150		
Кількість кредитів ECTS	5		
Кількість змістових модулів	Не передбачено		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено		
Форма контролю	Екзамен		
Показник навчальної дисципліни для денної, заочної та вечірньої форми навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	вечірня форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	2	1
Семестр	2	3	2
Лекційні заняття	20	20	20
Практичні, семінарські заняття	30	30	30
Лабораторні заняття	- год	- год	- год
Самостійна робота	100	100	100
Індивідуальні завдання	- год	- год	- год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	5 год		5 год

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінансові ринки та інститути» є оволодіння теоретичними знаннями та отримання практичних навичок щодо аналізу кон'юнктури фінансових ринків та діяльності фінансових інститутів у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Завданнями навчальної дисципліни є

- набуття вмінь застосовувати отримані в процесі навчання теоретичні знання з аналізу кон'юнктури фінансових ринків;
- набуття досвіду управління у сфері регулювання діяльності фінансових інститутів.

Предметом дисципліни «Фінансові ринки та інститути» є система загальних принципів і підходів, що пов'язані з науковою та практичною діяльністю у сфері регулювання діяльності фінансових установ та аналізу кон'юнктури фінансових ринків.

Дисципліна «Фінансові ринки та інститути» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з дисциплін: «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Методологія наукового дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи», «Дослідження глобальних проблем управління фінансами», «Фінансові студії» тощо.

Дисципліна «Фінансові ринки та інститути» є вибіркоvim освітнім компонентом освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фінансові ринки та інститути» **здобувач повинен знати:**

- теоретичні засади та основні методи фундаментального і технічного аналізу фінансових ринків;
- методи управління фінансових інститутів.

По закінченню вивчення дисципліни **здобувач повинен вміти:**

- самостійно обирати та застосовувати необхідні методи аналізу фінансових ринків та фінансових інститутів, а також здійснювати інтерпретацію отриманих результатів;

- формулювати аналітичні висновки та прогнози;

- працювати з науковою літературою та джерелами інформації про кон'юнктуру фінансових ринків;

- обґрунтувати власну точку зору, толерантно вести себе під час дискусії.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові наукові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 01. Здатність формувати науковий світогляд у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 03. Здатність обирати методи, необхідні для досягнення поставленої мети дослідження.

СК 04. Здатність до виконання наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

СК 07. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій управління системою міжнародних валютно-фінансових відносин в тому числі у сфері транснаціоналізації аграрного сектору економіки.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. Самостійно мислити, генерувати нові ідеї та гіпотези на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

ПРН 02. Здійснювати повний та різносторонній пошук інформації, її систематизацію та аналіз.

ПРН 07. Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 09. Обирати методи для проведення досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що забезпечують досягнення поставленої мети.

ПРН 10. Виконувати оригінальні наукові дослідження у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

ПРН 13. Використовувати теоретичний і методичний інструментарій управління системою міжнародних валютно-фінансових відносин в тому числі у сфері транснаціоналізації аграрного сектору економіки, у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами, для здійснення професійної та наукової діяльності.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій, авторефератів, дисертацій, посібників, підручників, інших навчально-методичних джерел, законодавства у сфері фінансів, банківської справи та страхування. Самостійна робота регламентується робочим навчальним планом і становить 100 годин.

Екзамен є формою підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни «Фінансові ринки та інститути».

Згідно з навчальним планом *бюджет навчального часу* на вивчення дисципліни «Фінансові ринки та інститути» становить 150 годин: для денної, заочної та вечірньої форм навчання: 20 год. лекції, 30 год. практичні, 100 год. самостійна робота.

Форма підсумкового контролю екзамен за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. *Сутність, роль та об'єкт аналізу фінансових ринків.*

Сутність аналізу фінансових ринків. Роль аналізу фінансових ринків в управлінні діяльністю фінансової установи. Кон'юнктура фінансового ринку як об'єкт аналізу. Форми коливань кон'юнктури фінансового ринку.

Тема 2. *Методологічні засади аналізу фінансових ринків.*

Генезис наукових поглядів щодо аналізу та прогнозування кон'юнктури фінансового ринку. Гіпотеза ефективності фінансових ринків. Випадкове блукання цін інструментів фінансових ринків. Поведінкові аномалії на фінансових ринках.

Тема 3. *Зміст основних етапів аналізу фінансових ринків.*

Поточне спостереження за кон'юктурою фінансових ринків. Аналіз поточної кон'юнктури фінансових ринків та виявлення тенденцій її розвитку. Прогнозування кон'юнктури фінансових ринків.

Тема 4. *Інформаційне забезпечення аналізу фінансових ринків.*

Види інформації про кон'юнктуру фінансових ринків. Міжнародні інформаційні системи, що розповсюджують (постачають) інформацію про фінансові ринки через комп'ютерні мережі. Пакети прикладних програм для оброблення даних про кон'юнктуру фінансових ринків та автоматизації процедур аналізу. Індикатори кон'юнктури фінансових ринків, принципи їх побудови та алгоритми обчислення.

Тема 5. *Теоретико-методичні засади технічного аналізу фінансових ринків.*

Теорія Доу як основа виникнення технічного аналізу. Основні постулати (аксіоми) технічного аналізу. Принципи визначення закономірностей руху цін фінансових інструментів.

Класифікація методів технічного аналізу. Основні та специфічні методи. Графічні методи та методи, що використовують фільтрацію, або математичну апроксимацію.

Тема 6. *Графіки та фігури у технічному аналізі фінансових ринків.*

Види графічного зображення цін, сфери їх використання та способи побудови. Лінійні графіки. Стовпчикові графіки (графіки у вигляді «барів»). Японські свічки. Графіки типу «хрестики-нулики» (пунктово-цифрові). Графіки гістограм обсягу. Новітні види графіків. Графіки співвідношення обсягів попиту та пропозиції.

Класичні фігури технічного аналізу. Моделі продовження консолідації. Моделі розвороту. Лінії тренду. Цінові розриви (гепи).

Тема 7. *Теоретико-методичні засади фундаментального аналізу фінансових ринків.*

Історія виникнення і розвитку концепції фундаментального аналізу. Основні принципи та рівні фундаментального аналізу.

Класифікація факторів, що досліджують у фундаментальному аналізі фінансових ринків. Механізми впливу окремих факторів на кон'юнктуру фінансових ринків. Основні економічні індикатори, що застосовуються у фундаментальному аналізі.

Тема 8. Рейтинги у фундаментальному аналізі фінансових ринків.

Рейтинги суб'єктів та інструментів фінансових ринків, як комплексні показники, що узагальнюють результати фундаментального аналізу. Кількісний та якісний підходи до визначення рейтингу. Принципи відбору критеріїв та окремих фінансових індикаторів для цілей побудови рейтингу. Методи побудови кредитних рейтингів. Аналітичний ієрархічний процес. Інтегральні рейтингові показники та процедури їх додаткового корегування.

Тема 9. Психологія учасників фінансових ринків.

Індивідуальна психологія інвесторів та спекулянтів на фінансових ринках. Врахування психології ринкового натовпу у прогнозуванні кон'юнктури фінансових ринків. Феномен паніки на фінансових ринках. Теорія рефлексивності Дж. Сороса та методичні аспекти її практичного застосування.

Тема 10. Особливості прогнозування кон'юнктури фінансових ринків у ситуації невизначеності та етичні проблеми.

Сутність невизначеності та фактори, що обумовлюють її виникнення на фінансових ринках. Експертне оцінювання як метод прогнозування кон'юнктури фінансових ринків за умов невизначеності. Особливості узагальнення прогнозних оцінок експертів, що мають різний рівень компетентності. Методи перевірки узгодженості експертних оцінок.

Етичні проблеми, що пов'язані з аналізом фінансових ринків. Специфіка розробки аналітичних звітів фахівцями фінансових установ. Конфлікти інтересів, що супроводжують здійснення аналізу фінансових ринків.

Тема 11. Види та організація діяльності фінансових інститутів.

Класифікація фінансових інститутів. Організація та структура банківської індустрії. Організація діяльності небанківських кредитних установ.

Тема 12. Фінансова звітність фінансових установ та їх оцінка.

Фінансова звітність банків. Бухгалтерська звітність: джерела та використання коштів. Власний капітал банку (балансова вартість). Джерела банківської виручки та витрати банку. Ефективність банківської діяльності (ризик-прибуток). Модель рентабельності власного капіталу. Економічна модель компанії та дисконтований грошовий потік. Компромісна модель. Ринкові вимірники вартості і доходності, ринкова вартість звичайних акцій.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма				заочна форма				вечірня форма			
	усьог о	у тому числі			усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Сутність, роль та об'єкт аналізу фінансових ринків	10	1	1	8	10	1	1	8	10	1	1	8
Тема 2. Методологічні засади аналізу фінансових ринків	10	1	1	8	10	1	1	4	10	1	1	8
Тема 3. Зміст основних етапів аналізу фінансових ринків	10	1	2	8	10	1	1	8	10	1	2	8
Тема 4. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових ринків	10	1	2	8	10	1	1	8	10	1	2	8
Тема 5. Теоретико-методичні засади технічного аналізу фінансових ринків	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Тема 6. Графіки та фігури у технічному аналізі фінансових ринків	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Тема 7. Теоретико-методичні засади фундаментального аналізу фінансових ринків	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Тема 8. Рейтинги у фундаментальному аналізі фінансових ринків	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Тема 9. Психологічний аналіз учасників фінансових ринків	10	2	3	6	10	2	2	6	10	2	3	6
Тема 10. Особливості прогнозування кон'юнктури фінансових ринків у ситуації невизначеності та	10	2	3	6	10	2	2	6	10	2	3	6

етичні проблеми												
Тема 11. Види та організація діяльності фінансових інститутів	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Тема 12. Фінансова звітність фінансових установ та їх оцінка	15	2	3	11	15	2	2	11	15	2	3	11
Усього годин	150	20	30	100	150	20	30	100	150	20	30	100

4. Теми семінарських занять (не передбачено навчальним планом)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність, роль та об'єкт аналізу фінансових ринків	1
2.	Методологічні засади аналізу фінансових ринків	1
3.	Зміст основних етапів аналізу фінансових ринків	2
4.	Інформаційне забезпечення аналізу фінансових ринків	2
5.	Теоретико-методичні засади технічного аналізу фінансових ринків	3
6.	Графіки та фігури у технічному аналізі фінансових ринків	3
7.	Теоретико-методичні засади фундаментального аналізу фінансових ринків	3
8.	Рейтинги у фундаментальному аналізі фінансових ринків	3
9.	Психоаналіз учасників фінансових ринків	3
10.	Особливості прогнозування кон'юнктури фінансових ринків у ситуації невизначеності та етичні проблеми	3
11.	Види та організація діяльності фінансових інститутів	3
12.	Фінансова звітність фінансових установ та їх оцінка	3
	Разом	30

6.Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

7. Контрольні питання

Перелік питань, які винесені на екзамен з дисципліни «Фінансові ринки та інститути»

1. Яку роль відіграє аналіз фінансових ринків в управлінні діяльністю фінансової установи, наприклад, комерційного банку?

2. Що являє собою кон'юнктура фінансового ринку і які процеси можливо спостерігати в її динаміці?

3. У чому полягають основні причини циклів кон'юнктури фінансових ринків?

4. Чим відрізняються концепції циклів Мітчела, Кейнса та неокейнсіанців (концепція Е. Хансена)? Чому для аналізу фінансових ринків важливо мати наукове підґрунтя розуміння природи економічних циклів?

5. Як економічні цикли впливають на ціни інструментів фінансових ринків та обсяги торгівлі ними? Чи можливо говорити про існування оберненої залежності?

6. Які ознаки притаманні кожному з етапів циклу кон'юнктури фінансового ринку?

7. Прокоментувати основні задачі аналізу фінансових ринків? Як залежить склад задач від інтересів осіб, що його здійснюють?

8. Які основні етапи можна виділити в процесі аналізу кон'юнктури фінансового ринку? Який етап є, як правило, початковим, і, що він передбачає?

9. Звідки беруть інформацію для аналізу фінансових ринків?

10. Який із двох основних фундаментальних підходів до аналізу фінансових ринків, що домінують у світі – фундаментальний чи технічний аналіз – слід визнати більш науковим, і чому?

11. Що означає «відсутність пам'яті» у фінансових ринків? Чому фінансовим аналітикам так важливо визначитись чи є пам'ять у ринку, кон'юнктуру якого вони намагаються аналізувати?

12. На які аргументи спираються прихильники та противники гіпотези про відсутність пам'яті у фінансових ринків?

13. Які методичні підходи до аналізу фінансових ринків втрачають сенс з наукової точки зору у випадку підтвердження гіпотези про відсутність пам'яті у цих ринків?

14. Які основні індикатори ринку праці та безробіття (або: сировинних ринків, зокрема ринку нафти; інфляції; грошово-кредитної політики держави; економічного зростання; торговельного балансу країни; платіжного балансу країни; ділового клімату в країні; доходів та настроїв споживачів) використовуються в процесі фундаментального аналізу фінансових ринків? Які аналітичні висновки можливо зробити на основі цих індикаторів?

15. Від яких основних макроекономічних індикаторів залежить динаміка фондових індексів?

16. Як інфляція (або дефляція) впливає на ціни акцій (або: облігацій; інструментів грошового ринку; деривативів)?

17. Які фундаментальні фактори впливають на дохідність купонних облігацій, що здійснюють обіг на ринку?

18. Які задачі переслідує галузевий аналіз у межах фундаментального аналізу акцій та облігацій? Прокоментувати основні індикатори такого галузевого аналізу.

19. Які показники, що використовують у фундаментальному аналізі, належать до мультиплікаторів? Які аналітичні висновки можливо отримати за допомогою цих показників?

20. У чому полягає підхід Грехема-Дода до аналізу цін інструментів фінансових ринків? Наскільки актуальними є їхні методичні підходи за сучасних умов?

21. Як здійснюють вибір окремих фінансових інструментів для цілей інвестування в процесі фундаментального аналізу?

22. Прокоментувати сутність і сферу застосування традиційних та сучасних показників, що використовуються в процесі фундаментального аналізу на рівні підприємств-емітентів акцій та облігацій.

23. У чому полягає особливість оцінювання внутрішньої вартості акцій емітентів перед здійсненням ІРО? Чому ці акції дуже часто виявляються недооціненими (прокоментувати основні теорії недооцінки акцій під час проведення ІРО)?

24. У чому проявляються і як оцінюються інформаційні ефекти на фінансових ринках з позиції фундаментального аналізу?

25. Що являють собою і як обчислюються рейтинги суб'єктів та інструментів фінансових ринків? Яку інформацію дають ці рейтинги фінансовим аналітикам?

26. У чому полягали основні положення теорії Чарльза Доу і наскільки вони є актуальними зараз?

27. Що належить до основних постулатів (аксіом) технічного аналізу фінансових ринків?

28. На яких принципах базується визначення закономірностей руху цін інструментів фінансових ринків у межах концепції технічного аналізу?

29. Прокоментувати класифікацію основних методів у межах концепції технічного аналізу фінансових ринків.

30. Висвітлити основні види графіків цін інструментів фінансових ринків, що використовуються у межах концепції технічного аналізу, прокоментувати сфери їх використання та способи побудови.

31. За допомогою яких графіків ілюструють взаємозв'язок між цінами та обсягами торгів фінансовими інструментами для цілей технічного аналізу фінансових ринків?

32. Як ілюструють тенденції в процесі технічного аналізу фінансових ринків? Які лінії називають коридорами, каналами, рівнями підтримки та спротиву?

33. Що називають графічними фігурами у технічному аналізі фінансових ринків і як їх класифікують?

34. Прокоментувати основні фігури розвертання (або продовження) тенденції, що використовуються у технічному аналізі фінансових ринків.

35. Як обчислюють та інтерпретують ковзні середні ринкових цін прихильники концепції технічного аналізу фінансових ринків?

36. Як за допомогою середніх ковзних визначати моменти купівлі та продажу інструментів на фінансовому ринку?

37. Як у технічному аналізі фінансових ринків використовують полоси Болінджера?

38. Як побудувати ціновий тренд для окремого інструменту фінансового ринку? Як визначають життєвий строк та фази життєвого циклу такого тренду послідовники фундаментального аналізу фінансових ринків?

39. У чому полягає сутність методу конвергенції/дивергенції ковзного середнього значення (MACD)? Чим MACD-гістограма відрізняється від звичайної?

40. Розкрити сутність, висвітлити класифікацію, правила розробки, інтерпретації та сферу використання осциляторів у технічному аналізі фінансових ринків.

41. У чому полягають переваги та недоліки стохастичних осциляторів (або: осциляторів «моментум»; осциляторів «індекс відносної сили»; усіх осциляторів), що використовуються у технічному аналізі фінансових ринків?

42. У чому полягає сутність теорії хвиль Еліота (або: теорії Ганна; теорії чисел Фібоначі) і як вона використовується у технічному аналізі фінансових ринків?

43. Як індивідуальна психологія інвесторів та спекулянтів може позначатися кон'юктурі фінансових ринків? Що є ознакою наближення паніки на фінансових ринках?

44. Які положення теорії поведінкових фінансів мають суттєву практичну цінність для аналізу фінансових ринків?

45. У чому полягає оригінальність (відмінність від інших) та практична цінність для аналізу фінансових ринків теорії рефлексивності Джорджа Сореса?

46. Як в умовах невизначеності та відсутності необхідної інформації для аналізу повинні діяти експерти, в процесі прогнозування кон'юктури фінансового ринку?

47. Як моделюють курси інструментів фінансових ринків із застосуванням теорії випадкового блукання цін (або: фрактального аналізу; нечітких множин; ігор)?

48. Як узагальнити прогнозні оцінки експертів, що мають різний рівень компетентності, та перевірити узгодженість їхніх оцінок щодо перспектив фінансового ринку?

49. Чому виникають і як вирішуються етичні проблеми у зв'язку з аналізом фінансових ринків?

50. Які види фінансових інститутів?

51. Як банк генерує виручку та як її величина залежить від розміру банку?

52. Які основні витрати банку та як їх величина залежить від розміру банку?

53. Які статті входять в звіт про фінансові результати банку?

54. Назвіть основні дохідні та видаткові статті у звіті про доходи, витрати і прибутку банку в порядку їх значущості?

55. Визначте етапи розподілу ROE на складові. З якою метою здійснюється декомпозиційний аналіз?

56. Який вимірник ефективності банківської діяльності найбільш зручний і доцільний? Як використовувати цей вимірник для визначення ризикованості діяльності банку? Від чого залежить ROA? Що таке стандартне відхилення та коефіцієнт варіації?

Тести для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Фінансові інститути на фінансового ринку – це:

- 1) організатори торгівлі фінансовими інструментами;
- 2) посередники, що забезпечують зустріч прямих учасників фінансових операцій на фінансового ринку;
- 3) саморегулювни організації фінансового ринку;
- 4) основні, прямі учасники фінансового ринку.

2. Інфраструктура фінансового ринку включає:

- 1) продавців і покупців фінансових активів (інструментів, послуг);
- 2) кредиторів, позичальників, емітентів, інвесторів, страховиків, страхувальників;
- 3) інституціональних фінансових посередників, а також обслуговуючих (допоміжних) суб'єктів;
- 4) державу, місцеві органи влади, суб'єкти господарювання, домашні господарства.

3. До складу професійних обслуговуючих учасників фінансового ринку відносяться:

- 1) банківські установи (емісійні, комерційні, інвестиційні, іпотечні, ощадні, зовнішньоторговельні);
- 2) брокери та дилери; депозитарії, зберігачі та реєстратори цінних паперів; розрахунково-клірингові установи та інформаційно-аналітичні інститути;
- 3) спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи (страхові та інвестиційні компанії, фінансові, пенсійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, лізингові, факторингові, трастові компанії);
- 4) держава, місцеві органи влади, органи державного регулювання фінансового ринку.

4. Депозитарії – це суб'єкти, які спеціалізуються на:

- 1) зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- 2) веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- 3) здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі-продажу цінних паперів;
- 4) наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової інформації про суб'єктів та інструменти фінансового ринку.

5. Спеціалізовані небанківські установи – це:

- 1) НБУ, спеціалізовані комерційні банки, пенсійні фонди, фінансові та інвестиційні компанії;
- 2) інвестиційні банки, ощадні банки, іпотечні банки, кредитні спілки, лізингові та факторингові компанії;
- 3) страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки, іпотечні та ощадні банки, ломбарди;
- 4) кредитні спілки, фінансові фонди, інвестиційні та страхові компанії, пенсійні фонди, ломбарди, трастові, лізингові та факторингові компанії.

6. Реєстратори – це суб'єкти, які спеціалізуються на:

- 1) зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- 2) веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- 3) здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі-продажу цінних паперів;
- 4) наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової інформації про суб'єктів та інструменти фінансового ринку.

7. Спеціалізовані банківські установи – це:

- 1) інвестиційні банки, ощадні банки, іпотечні банки, кредитні спілки, лізингові та факторингові компанії;
- 2) НБУ, комерційні банки, пенсійні фонди, фінансові та інвестиційні компанії;
- 3) інвестиційні банки, зовнішньоторговельні банки; іпотечні банки, ощадні банки;
- 4) страхові та інвестиційні компанії, фінансові, пенсійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, лізингові, факторингові, трастові компанії.

8. Розрахунково-клірингові установи – це суб'єкти, які спеціалізуються на:

- 1) зберіганні цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери та руху цінних паперів;
- 2) веденні реєстру власників іменних цінних паперів;
- 3) здійсненні розрахунків, проведенні взаємозаліку за угодами купівлі-продажу цінних паперів;
- 4) наданні послуг своїм клієнтам з опрацювання та поширення ринкової інформації про суб'єктів та інструменти фінансового ринку.

9. Структура Національної депозитарної системи України включає:

- 1) один рівень;
- 2) два рівні;
- 3) три рівні.

10. Інвестиційні, ощадні та іпотечні банки – це:

- 1) спеціалізовані небанківські установи;
- 2) універсальні небанківські установи;
- 3) спеціалізовані банківські установи;
- 4) універсальні банківські установи.

11. Організаторами торгівлі цінними паперами на фінансового ринку є:

- 1) НБУ, комерційні банки, небанківські фінансові установи;
- 2) фондові та валютні біржі, позабіржові фондові торговельні системи (ПФТС);
- 3) брокери та дилери; депозитарії, зберігачі та реєстратори цінних паперів; розрахунково-клірингові установи;
- 4) держава, місцеві органи влади, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

12. Ломбарди, лізингові, факторингові, трастові компанії – це:

- 1) спеціалізовані банківські установи;
- 2) спеціалізовані небанківські установи;
- 3) універсальні небанківські установи;
- 4) універсальні банківські установи.

13. Зберігачі, які ведуть рахунки власників цінних паперів, та реєстратори власників іменних цінних паперів відносяться до:

- 1) верхнього рівня Національної депозитарної системи;
- 2) нижнього рівня Національної депозитарної системи;
- 3) не відносяться до Національної депозитарної системи України.

14. Національний депозитарій України і депозитарії, які ведуть рахунки зберігачів цінних паперів відносяться до:

- 1) верхнього рівня Національної депозитарної системи;
- 2) нижнього рівня Національної депозитарної системи;
- 3) не відносяться до Національної депозитарної системи України.

15. Властивість цінних паперів швидко перетворюватися на гроші без великих втрат для власника:

- 1) ринковість;
- 2) дохідність;
- 3) ризикованість;
- 4) ліквідність;
- 5) спекулятивність.

16. Гарантоване первинне розміщення цінних паперів емітентів визначається як:

- 1) валютування;
- 2) андеррайтинг;
- 3) кліринг;
- 4) демпінг.

17. Модель оцінки поточної вартості акцій з постійним зростанням дивідендів відома як модель:

- 1) Дюпона;
- 2) Гордона;
- 3) Фішера;
- 4) Шарпа.

18. Актив вважається переоціненим, якщо ринкова ціна:

- а) менша теоретичної;
- б) вища від теоретичної;
- в) дорівнює теоретичній;
- г) впала до нуля.

19. Актив вважається недооціненим, якщо ринкова ціна:

- а) дорівнює теоретичній;
- б) менша теоретичної;
- в) вища від теоретичної;
- г) впала до нуля.

20. Якщо актив недооцінений ринком, то інвестору доцільно:

- а) продавати актив;
- б) купувати актив;
- в) або купувати, або продавати, немає різниці;
- г) не робити нічого.

21. Якщо актив переоцінений ринком, то інвестору доцільно:

- а) продавати актив;
- б) купувати актив;
- в) або купувати, або продавати, немає різниці;
- г) не робити нічого.

22. При інтересі до облігацій компанії в першу чергу оцінюється:

- а) якість менеджменту;
- б) розмір дивідендів;
- в) здатність компанії обслуговувати борг;
- г) частка компанії на ринку.

23. В агресивний портфель фінансових інвестицій будуть включатись акції компаній, які мають:

- а) високі стабільні обсяги виручки;
- б) низькі обсяги виручки;
- в) високі обсяги виручки з низьким потенціалом зростання;
- г) низькі обсяги виручки з високим потенціалом зростання.

24. До портфеля фінансових інвестицій варто включати цінні папери, ціни на які:

- а) знаходять у ведмежому тренді;
- б) знаходять у бичачому тренді;
- в) знаходять у бічному тренді;
- г) тренд визначити неможливо.

25. Для агресивного портфеля фінансових інвестицій найкраще підходять акції компаній, які:

- а) займають високу частку на ринку;
- б) займають низьку частку на ринку;
- в) є монополістами на ринку;
- г) займають низьку частку на ринку, але швидко її збільшують.

26. Висока диверсифікація діяльності компанії є:

- а) недоліком як для агресивного, так і для консервативного портфелів;
- б) перевагою тільки для схильного до агресивних акцій інвестора;
- в) перевагою як для агресивного, так і для консервативного портфелів;
- г) перевагою тільки для схильного до консервативних дій інвестора.

27. Коефіцієнт „Бета” характеризує:

- а) змінність курсу акцій компанії порівняно із змінністю всього фондового ринку;
- б) змінність курсу акцій компанії порівняно із змінністю курсу акцій основних конкурентів;
- в) змінність курсу акцій компанії порівняно із змінністю галузі промисловості, в якій працює ця компанія;
- г) змінність курсу акцій компанії порівняно із змінністю всього Світового господарства.

28. Згідно із теорією Доу, ринок має:

- а) дві тенденції;
- б) три тенденції;
- в) чотири тенденції;
- г) п'ять тенденцій.

29. Доу виділяв такі категорії тенденцій:

- а) первинну, вторинну і малу;
- б) первинну і вторинну;

- в) первинну, вторинну і третинну;
- г) велику і малу.

30. За теорією Доу, основна тенденція має:

- а) дві фази;
- б) три фази;
- в) чотири фази;
- г) п'ять фаз.

31. Згідно із теорією Доу, найдалекоглядніші й інформовані інвестори починають купувати на:

- а) першій фазі основної тенденції ринку;
- б) другій фазі основної тенденції ринку;
- в) третій фазі основної тенденції ринку;
- г) четвертій фазі основної тенденції ринку.

8. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Фінансові ринки та фінансові інститути» передбачається застосування таких методів навчання як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-

бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма контролю, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння аспірантом програми навчальної дисципліни, педагогічної практики.

Аспіранти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 24.05.2017 р., протокол №11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України від 29 травня 2020 р., протокол №10.

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг аспіранта, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	зараховано
60-73	задовільно	зараховано
0-59	незадовільно	незараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}} \quad (2)$$

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Інтернет-ресурси
4. Електронний навчальний курс: «Фінансові ринки та інститути»
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4599>

5. Худолій Л.М., Костюк В.А. Фінансові ринки та інститути. Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К., КОМПРИНТ. 2021. 36 с.

12. Рекомендована література

Основна навчальна література

1. Сохацька О., Роговська-Іщук І., Вінницький С. Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків. К.: Кондор, 2012. 305 с.
2. Сохацька О. М. Фінансовий інжиніринг: Навчальний посібник / О. М. Сохацька. К.: Кондор, 2011. 660 с.
3. Мертенс, А. В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории / А. В. Мертенс. К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. XVI, 416 с.
4. Куликов А.А. Форекс для начинающих. Справочник биржевого спекулянта/ Куликов А.А. СПб.: Питер, 2007. 384 с.
5. Лин К. Дейтейдинг на рынке Forex. Стратегии извлечения прибыли/ Лин К. М.: Альпина Паблишер, 2011. 237 с
6. Кан, М. Технический анализ. Просто и ясно. 2-е изд. / Пер. с англ. под ред. А.А. Куликова. СПб.: Питер, 2008. 320 с.
7. Колб, Роберт В. Финансовые институты и рынки [Текст] : учебник / Р. В. Колб, Р. Д. Родригес. - Пер. 2-го амер. изд. - М. : Дело и Сервис, 2009. 687 с.
8. Мэрфи, Джон Дж. Технический анализ финансовых рынков. Полный справочник по методам и практике трейдинга : Пер. с англ. М. :Вильямс, 2012. 928 с.
9. Найман, Э. Л. Малая энциклопедия трейдера / Эрик Л. Найман. 11-е изд. М. : АльпинаПаблишерз, 2010. 403 с.
10. Якимкин, В.Н. Фундаментальный анализ. М.: Омега-Л, 2008. 640 с.

Додаткова навчальна література

1. Беннинга, Шимон Финансовое моделирование с использованием Excel, 2-е изд.: Пер. с англ. М.: Вильямс, 2007. 592 с.
2. Бланк, И.А. Концептуальные основы финансового менеджмента // Раздел 2. Финансовый рынок. Глава 7. Конъюнктура финансового рынка и методы ее исследования. К.: Ника-Цент, Эльга, 2003. С.330-356.
3. Булашев, С.В. Статистика для трейдеров. М. : Компания Спутник +, 2003. – 245 с.
4. Дамодаран, А. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов: Пер. с англ. 3-е изд. М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. 1342 с.
5. Коттл, С., Мюррей, Р.Ф., Блок Ф.Е. «Анализ ценных бумаг» Грэма и Додда : Пер. с англ. – 5-е изд. – М.: Олимп-Бизнес, 2000. – 704 с.
6. Моррис, Г.Л. Японские свечи: Метод анализа акций и фьючерсов, проверенный временем / Грегори Л. Моррис : Пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 312 с.

7. Мур, Джеффри, Уэдерфорд, Ларри Р., и др. Экономическое моделирование в Microsoft Excel, 6-е изд.: Пер. англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004 – 1024 с.
8. Оберлехнер, Т. Психология рынка Forex. – М. : СمارтБук, 2009. – 330 с.
9. Петерс, Э. Фрактальный анализ финансовых рынков: Применение теории хаоса в инвестициях и экономике: Пер. с англ. – М.: Интернет-трейдинг, 2004. – 304 с.
10. Пректер, Р.Р. Волновой принцип Эллиотта: Ключ к пониманию рынка / Роберт Р. Пректер, А. Дж. Фрост : Пер. с англ. – 5-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2011. – 268 с.
11. Сорос, Дж. Алхимия финансов: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 2008 с.
12. Фабозци, Ф., Манн, С. Справочник по ценным бумагам с фиксированной процентной ставкой, 7-е изд., том 2. Оценка, анализ и управление: Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2008. – 896 с.
13. Федоров, А.В. Анализ финансовых рынков и торговля финансовыми активами : Учеб. пособ. 2-е изд. – СПб.: АНО НОУ МАБТ «Форекс Клуб», 2007. — 234 с.
14. Шарп, У., Александер, Г., Бейли, Дж. Инвестиции: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2004. – XII, 1024 с.
15. Saunders, Anthony, Cornett, Marcia. Financial Markets and Institutions, 6th Edition. McGraw-Hill. Irwin, 2014. – 725p.
16. Mishkin Frederic S., Eakins Stanley. Financial Markets and Institutions (8th Edition). Pearson, 2014. – 657p.
17. Rose Peter and Hudgins Sylvia. Bank Management and Financial Services, McGraw- Hill, ninth edition. McGraw-Hill. Irwin, 2013. – 734p.
18. Saunders, Anthony, Cornett, Marcia. Financial Institutions Management: A Risk Management Approach, 8th Edition. McGraw-Hill. Irwin, 2014. – 856p.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325> -
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: portal.rada.gov.ua/
3. Офіційний сайт Державної служби статистика України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <http://www.mtu.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

7. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету
URL: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>
8. Офіційний сайт Рахункової плати України. URL:
<https://rp.gov.ua/home/>
9. Офіційний сайт Рейтингового агентства Кредит-рейтинг. URL:
<http://www.credit-rating.ua/>
10. Національний інститут стратегічних досліджень. URL:
<https://niss.gov.ua/news/novini-nisd?page=21>

Збірники наукових праць з фінансових ринків та інститутів

11. Українські наукові журнали Scopus та Web of Science. URL:
<https://openscience.in.ua/ua-journals>
12. Агросвіт України. URL: <http://www.agrosvit.info/>
13. «Актуальні проблеми економіки». URL: <https://eco-science.net/>
14. «Економіка АПК». URL: <http://eapk.org.ua/ru>
15. Економіка і прогнозування. URL: <http://eip.org.ua/?lang=ru>
16. Економіка, фінанси, право. URL: <http://konferencia.com.ua/uk/>
17. Економіка України. URL: <http://www.economukraine.com.ua/>
18. Економіст. URL: <http://ua-ekonomist.com/>
19. Інвестиції: практика та досвід. URL: <http://www.investplan.com.ua/>
20. Ринок цінних паперів України. URL: <http://securities.usmdi.org/>
21. Статистика України.
URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/mag_u.hm
22. Фінанси України. URL: <http://finukr.org.ua/?lang=ru>